

L'estigma d'un naufragi

El 8 d'octubre de 1998 passarà a la història com el dia del desastre més gran ocorregut a l'estany de Banyoles: un vaixell naufragat, vint morts i trenta-vuit ferits, tots ells jubilats francesos que passaven les vacances en un hotel de Lloret de Mar i que es disposaven a fer la típica passejada turística per unes aigües plàcides i manses. Després de l'estupor i el dolor provocat per la tragèdia, els gironins i els ciutadans d'arreu del món vam anar descobrint, amb indignació i amb vergonya, que la catàstrofe no era pas fruit de la fatalitat o de l'atzar, sinó el resultat final d'una llarga cadena de situacions irregulars i de conductes irresponsables:

— La nau que va naufragar podia dur vuitanta passatgers, però en portava cent quaranta-un. Havia estat trucada i greument manipulada, després de passar la inspecció, a fi que tingués més potència i fes els viatges amb menys estona. Les cadires dels passatgers no estaven degudament fixades. L'aigua va entrar per uns orificis de ventilació que s'havien fet fraudulentament en el vaixell.

— La barca circulava sense matrícula, perquè la manca dels certificats de seguretat indispensables impedia la seva inscripció legal. Cap de les administracions implicades en la matèria no s'havia preocupat de comprovar que tingués en regla tots els permisos de navegació. Ni el propietari ni el patró disposaven del títol preceptiu per poder menar vaixells amb passatgers.

Les irregularitats no s'acabaven aquí. Segons s'ha anat comprovant amb sorpresa creixent, la deixadesa, la massificació de serveis, la recerca del rendiment màxim en detriment de la seguretat, les comissions afavoridores de tot plegat, són coses que es troben a l'ordre del dia en el món de la navegació turística i de l'oci col·lectiu.

El cas de Banyoles —veritable cúmul de despropòsits— es troba ara a mans de la justícia. Els tribunals dilucidaran sens dubte les oportunes responsabilitats penals i civils, tant individuals com col·lectives. Però hi ha, per damunt d'elles, les reponsabilitats administratives i les polítiques, i encara una altra responsabilitat més àmplia que afecta tota la societat. Al capdavant, aquest gravíssim accident no ha fet més que posar de manifest les misèries d'un comportament general que és fruit de l'avarícia, la cobdícia, la gasiveria i l'afany desmesurat de lucre i que, traslladat a l'àmbit sempre trencadís del turisme, es tradueix en les ja conegudes deficiències del sector: la falta de professionalitat, la improvisació, la despreocupació, la vigència del «tot s'hi val» i l'obsessió pels guanys fàcils i expeditius.

No hauríem estat capaços d'imaginar un impacte mundial més negatiu, un contrapès més contundent a totes les campanyes de promoció i un estigma pitjor per a la nostra imatge turística que aquest episodi tràgic de Banyoles, en el qual es concentren tantes il·legalitats, tantes imprudències i tantes irresponsabilitats. Des del Patronat de Turisme s'ha dit que el fet haurà de provocar una reflexió profunda i una actuació en conseqüència. Reflexió i actuació que nosaltres demanem també des d'aquí. Ho hem fet periòdicament, des de fa anys, en editorials successius que volien ser «avisos per a navegants», i ara ho hem de reiterar sota el pes feixuc d'un naufragi més real que els naufragis que prevèiem. Quan parlàvem de la necessitat d'una reconversió turística, no ens referíem pas només a la rehabilitació d'edificis o a l'adequació d'equipaments, sinó a una veritable reconversió d'actituds, a un canvi substancial de l'escola de valors. Ara més que mai hauríem de fer emergir, del fons d'aquest terrible fracàs, una vigorosa i saludable reacció col·lectiva.